

Nr 207.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 8 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—26:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om pension åt i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

1:o.

Skrivbiträdet Carolina (Carry) Gustava Trägårdh. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Trägårdh är född den 9 maj 1867 och således nära 68 år gammal;

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 207.

att hon sedan den 6 december 1906 eller under mer än 28 år tjänstgjort såsom skrivbiträde vid förutvarande svenska konsulatet i Köpenhamn samt vid svenska beskickningen därstädes;

att hon begärt entledigande från sin nämnda anställning från och med den 1 juli 1935;

att hennes avlöning under de senaste fem budgetåren utgjort i medeltal omkring 3,800 kronor för år, därá några tilläggsförmåner icke utgått;

att hennes arbetsuppgifter bestått i förändret av räkenskaper, utskrivning av pass, legaliseringar, arkivering och registrering av in- och utgående skrivelser, maskinskrivning m. m.;

samt att Trägårdh är svensk medborgare.

Trägårdh har anhållit att komma i åtnjutande av pension från och med den 1 juli 1935.

Svenska beskickningen i Köpenhamn har tillstyrkt ansökningen.

Statskontoret har, under erinran om 1933 års riksdags beslut angående pension åt skrivbiträdet vid svenska beskickningen i Helsingfors Emilia Dorothea Winberg, likaledes tillstyrkt, att pension beviljas Trägårdh. I fråga om beräkningen av pensionsbeloppet har statskontoret anfört följande:

Med hänsyn till arten av Trägårdh åliggande arbetsuppgifter anser statskontoret, att hon närmast är att jämställa med en icke-ordinarie befattningshavare i 7:e lönegraden vid allmänna civilförvaltningen. Med utgångspunkt från det i 28 § civila tjänstepensionsreglementet för kvinnlig icke-ordinarie tjänsteman i berörda lönegrad angivna pensionsunderlaget, 1,644 kronor, vilket belopp, på sätt i tidigare liknande fall plägat ske, lärar böra reduceras med 10 procent, motsvarande icke erlagda pensionsavgifter, skulle pensionen för Trägårdh kunna bestämmas till $\frac{28}{30}$ av hel pension, d. v. s. 1,381 kronor eller, efter vederbörlig jämkning, 1,392 kronor ($1,644 - 164 = 1,480$; $\frac{28}{30} \times 1,480 = 1,381$, efter jämkning 1,392).

Med nuvarande anställningsform för skrivbiträden vid beskickningar och konsulat blir det nya civila tjänstepensionsreglementet icke tillämpligt å dem. På grund härav och då Trägårdh begärt entledigande från sin anställning med utgången av instundande juni månad, torde frågan om pension åt Trägårdh böra underställas riksdagen. Jag förordar, att pension beviljas med det av statskontoret ifrågasatta beloppet, 1,392 kronor för år.

I enlighet med vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att skrivbiträdet vid svenska beskickningen i Köpenhamn Carolina (Carry) Gustava Trägårdh må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin anställning vid beskickningen, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,392 kronor.

2:o.

Rullföringsbiträdet Karl Johan Bergman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bergman är född den 21 september 1870 och således 64 år gammal; att han varit fast anställd såsom manskap vid Göta trängkår under tiden 1 november 1891—31 oktober 1897;

att han förordnats till sergeant i trängens reserv 1902 och till fanjunkare i samma reserv 1930;

att han sedan den 5 oktober 1902 på grund av särskilda vart femte år förnyade förordnanden i oavbruten följd tjänstgjort såsom rullföringsbiträde vid Skara rullföringsområde nr 33;

att han beräknas komma att lämna sistnämnda befattning med utgången av september 1935, då han således innehaft befattningen under omkring 33 år;

samt att Bergmans arvode såsom rullföringsbiträde utgör 2,130 kronor för år jämte 600 kronor personligt arvodestillägg ävensom dyrtidstillägg.

Inskrivningsbefälhavaren för Skaraborgs inskrivningsområde har hos Kungl. Maj:t anhållit om utverkande av pension åt Bergman.

Arméförvaltningens civila departement har tillstyrkt pension åt Bergman till belopp av 996 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Vid tiden för Bergmans inträde i reserven hade icke funnits några bestämmelser, enligt vilka underofficerare i reserven genom tjänstgöring därstädes kunnat bliva pensionsberättigade. Någon tjänstgöring i reserven hade Bergman ej heller fullgjort. Till någon pension i egenskap av underofficer i reserven vore han följaktligen icke berättigad.

Beträffande frågan, huruvida Bergman skulle kunna tillerkännas någon pension i egenskap av rullföringsbiträde, ville departementet framhålla, att befattningarna såsom rullföringsbiträde huvudsakligen vore avsedda för pensionerade militärer och att tjänstgöring i dylik befattning därför i allmänhet ansetts icke böra berättiga till pension. Då dylik befattning innehafts av icke pensionerad militär, hade däremot pension beviljats i vissa fall. Så hade t. ex. 1933 års riksdag efter av Kungl. Maj:t i proposition nr 237, punkt 10, framlagt förslag beviljat rullföringsbiträdet, löjtnanten i armén G. G. Svensson en årlig pension till belopp av 996 kronor. Svensson hade innehaft manskapsbeställning i nära 8 år och underofficersbeställning i omkring 5 1/2 år samt tjänstgjort såsom rullföringsbiträde i omkring 30 år. Enär Bergman innehaft manskapsbeställning i 6 år och vid sin avgång från befattningen såsom rullföringsbiträde komme att hava tjänstgjort i nämnda befattning i nära 33 år, syntes Bergman böra komma i åtnjutande av pension till samma belopp som Svensson, eller alltså 996 kronor.

Statskontoret har anfört, att beträffande Bergman föreläge sådana omständigheter, som föranlett riksdagen att i tidigare likartade fall bevilja pension åt rullföringsbiträden, och att ämbetsverket därför ansåge sig

böra tillstyrka bifall till arméförvaltningens civila departements hemställan.

I överensstämmelse med ämbetsverkens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att rullföringsbiträdet, fanjunkaren i trängens reserv Karl Johan Bergman må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 996 kronor.

3:o.

Förre skomakeriförmannen Sten Ture Andersson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson är född den 21 december 1875 och alltså 59 år gammal;

att han varit anställd vid Göta trängkårs skomakeriverkstad under något mer än 30 år, nämligen under tiden 1 april 1904—30 juni 1934, därav såsom förman från och med den 15 juni 1911;

att han enligt ett för honom den 16 mars 1934 utfärdat läkarintyg lider av organiskt hjärtfel, på grund varav han vid tiden för intygets utfärdande vore och sannolikt även för framtiden komme att förbli oförmögen till allt arbete;

samt att hans avlöning under åren 1929—1933 utgjort i medeltal omkring 3,500 kronor för år, inberäknat dyrtidstillägg.

Chefen för Göta trängkår har hos arméförvaltningens intendents- och civila departement gjort framställning om utverkande av pension åt Andersson till belopp av lägst 1,800 kronor för år.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava tillstyrkt pension åt Andersson till belopp av 1,260 kronor för år.

Statskontoret, som likaledes tillstyrkt beredande av pension åt Andersson, har ansett pensionsbeloppet böra, i överensstämmelse med riksdagens beslut i tidigare liknande fall, bestämmas till 1,200 kronor för år.

Även jag finner skäligt, att Andersson kommer i åtnjutande av pension. Då Andersson avgått från sin anställning redan den 1 juli 1934, äro de vid 1934 års riksdag beslutade pensionsbestämmelserna för arbetare i statens tjänst, vilka trätt i kraft den 1 januari 1935, icke tillämpliga å honom. I anledning härav bör frågan om pension åt Andersson underställas riksdagens prövning.

Beträffande pensionens storlek må nämnas, att, därest tjänstepen-

sionsreglementet för arbetare varit tillämpligt å Andersson, pensionen skulle på grund av reglementets övergångsstadganden hava bestämts till 1,248 kronor. Med hänsyn härtill finner jag icke skäl föreligga till avvikelse från statskontorets förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre skomakeriförmanen vid Göta trängkärs intendenturverkstäder Sten Ture Andersson må, räknat från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

4:o.

Förre skrädderiförmanen Viktor Hagström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hagström är född den 25 december 1868 och således 66 år gammal;

att han varit anställd såsom skrädderiarbetare vid Norrlands artilleriregemente under tiden 1 augusti 1894—28 april 1895 samt såsom förman vid Bodens artilleriregementes skrädderiverkstad under tiden 1 oktober 1907—31 december 1934;

att han således kan åberopa en anställningstid i statens tjänst av 27 år 11 månader 28 dagar;

samt att hans avlöning under åren 1928—1933 utgjort i medeltal omkring 4,070 kronor för år, dyrtidstillägg oberäknat.

T. f. chefen för Bodens artilleriregemente har hos Kungl Maj:t gjort framställning om utverkande av pension åt Hagström.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava tillstyrkt pension åt Hagström till belopp av 1,152 kronor.

Då tjänstepensionsreglementet för arbetare icke vunnit tillämpning å Hagström, som avgått från sin anställning med utgången av år 1934, måste frågan om pension underställas riksdagen. Med biträdande av myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre förmanen vid Bodens artilleriregementes skrädderiverkstad Viktor Hagström må, räknat från och med den 1 januari 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,152 kronor.

5:o.

Förre marketenterivaktmästaren Erik Peter Hultman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hultman är född den 9 juni 1872 och således närmare 63 år gammal;

att han under tiden 25 september 1914—31 december 1934 eller under något mer än 20 år 3 månader varit anställd såsom vaktmästare vid Väster-norrlands regementes marketenteri;

samt att hans avlöning under åren 1929—1933 utgått med 1,764 kronor för år, utan rätt till dyrtidstillägg, varjämte han åtnjutit förmån av fri kost.

Hultman har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Chefen för Väster-norrlands regemente har tillstyrkt den av Hultman gjorda ansökningen.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava hemställt om utverkande av pension åt Hultman till belopp av 792 kronor för år.

Statskontoret har — under erinran, att befattningshavare vid försvars-väsandets marketentier tidigare i ett flertal fall beretts pension av stats-medel — likaledes tillstyrkt pension åt Hultman. Statskontoret har emel-lertid ansett pensionen icke böra fastställas till högre belopp än 744 kronor, motsvarande den pension, som skulle hava tillkommit Hultman, om han kvarstått i tjänst över årsskiftet 1934/1935 samt pensionen bestämts enligt föreskrifterna i tjänstepensionsreglementet för arbetare och på grundval av anställningstidens längd vid utgången av år 1934.

Även jag anser skäligt, att Hultman kommer i åtnjutande av pension. Beträffande pensionsbeloppet ansluter jag mig till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre vaktmästaren vid Väster-norrlands regementes marketenteri Erik Peter Hultman må, räknat från och med den 1 januari 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 744 kronor.

6:o.

Förre djurskötaren Frits Herman Johansson. Av handlingarna i ären-det inhämtas,

att Johansson är född den 23 maj 1867 och således 67 år gammal;

att han varit anställd vid Väster-norrlands regemente såsom djurskötare vid den av enskilda lägerkassan vid regementet bedrivna svingårdsrörelsen under en tid av 12 år 11 månader 17 dagar, nämligen från och med den 15 januari 1922 till och med den 31 december 1934, då svingårdsrörelsen nedlagts;

samt att Johansson under åren 1929—1933 åtnjutit en avlöning av i medeltal 2,000 kronor för år.

Johansson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Chefen för Västernorrlands regemente har tillstyrkt ansökningen.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava hemställt, att pension till belopp av 600 kronor för år måtte beredas Johansson.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande:

Anställningshavare hos regementenas lägerkassor hava tidigare i ett flertal fall beretts pension av statsmedel. Statskontoret vill i sådant hänseende erinra om beslut vid 1932 års riksdag angående pension åt marketenteribiträdet Kerstin Öhman (prop. nr 233, p. 4; riksd. skr. nr 227) samt vid 1934 års riksdag angående pension åt marketenteriförestånderskan Hilda Erika Grahn (prop. nr 95, p. 20; riksd. skr. nr 138).

Vid bedömandet av förutsättningarna för beviljande av pension i förevarande fall har det förefallit statskontoret tveksamt, huruvida sådan förmån bör med hänsyn till tidigare tillämpad praxis ifrågakomma, då Johansson endast kan åberopa en så kort anställningstid som icke fullt 13 år.

Statskontoret vill emellertid fästa uppmärksamheten därpå, att, därest Johansson beretts tillfälle att kvarstå i tjänsten över årsskiftet 1934/1935, han med tillämpning av bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare varit berättigad att vid avgången ur tjänst komma i åtnjutande av pension. För sådant fall skulle pensionen, uträknad på grundval av anställningstiden före årsskiftet, hava uppgått till 444 kronor. I enlighet härmed vill statskontoret icke motsätta sig, att åt Johansson utverkas en årlig pension av högst 444 kronor för år.

Jag anser mig böra tillstyrka, att pension beredes Johansson. Med hänsyn till Johanssons korta anställningstid torde högre pensionsbelopp än det av statskontoret föreslagna icke böra ifrågakomma. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre djurskötaren vid Västernorrlands regemente Frits Herman Johansson må, räknat från och med den 1 januari 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. upp-
bära en årlig pension av 444 kronor.

7:o.

Förre arbetaren Carl Gustaf Lindqvist. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindqvist är född den 21 november 1871 och sålunda 63 år gammal;

att han under tiden maj 1889—november 1934 arbetat, huvudsakligen såsom murare och stenarbetare, vid fästningsbyggnaden i Karlsborg, ammunitionsfabriken i Karlsborg, statens vattenfallsverk, Göta ingenjörkår och fastighetsförvaltningen i Karlsborg under tillhoppa 17 år 3 månader, därav 11 år 2 månader under tiden till och med januari 1919 samt 6 år 1 månad under tiden juni 1922—november 1934;

att han under sistnämnda tidsperiod juni 1922—november 1934, utöver nämnda anställning om 6 år 1 månad, utfört tillfälliga arbeten för statens

räkning men på grund av arbetsbrist icke kunnat erhålla fortlöpande sysselsättning, ehuru han stått till vederbörande myndigheters förfogande;

att han entledigats från sin statsanställning från och med den 1 januari 1935;

samt att hans senaste avlöning utgått i form av timpenning och sammanlagt för månad uppgått till omkring 200 kronor.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava hemställt om utverkande av pension åt Lindqvist till belopp av 540 kronor för år, motsvarande vad som enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst utginge till manlig arbetare, som efter fyllda 21 år innehaft statsanställning i sammanlagt 15 år.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja framställa erinran mot arméförvaltningens fortifikations- och civila departements nyssnämnda förslag.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre arbetaren vid fastighetsförvaltningen i Karlsborg Carl Gustaf Lindqvist må, räknat från och med den 1 januari 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 540 kronor.

S:o.

Förra städerskan Emilia Charlotta Danielsson, född Blomqvist. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Emilia Charlotta Danielsson är född den 25 maj 1860 och således 74 år gammal;

att hon är änka efter daglönaren vid Stockholms örlogsvarv N. G. Danielsson, vilken avled vid 49 års ålder den 23 mars 1911;

att hon under tiden 1 november 1911—31 mars 1934 eller alltså under mer än 22 år varit städerska vid Stockholms örlogsstations kansli;

att städningsarbetet tagit anspråk omkring 5 timmar om dagen; samt att hon åtnjutit ersättning för städningsarbetet med omkring 1,600 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått.

Stationsbefälhavaren vid Stockholms örlogsstation har hemställt om pension åt Danielsson.

Marinförvaltningen, som tillstyrkt pension, har ansett pensionsbeloppet böra fastställas till 504 kronor för år.

Statskontoret har anslutit sig till marinförvaltningens förslag.

I anslutning till myndigheternas förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid Stockholms örlogsstations kansli Emilia Charlotta Danielsson, född Blomqvist, må, räknat från och med den 1 april 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

9:o.

Förra sömmerskan Anna Margareta Hansson, född Strindlund. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hansson är född den 30 maj 1860 och sålunda uppnått en levnadsålder av 74 år;

att hon varit anställd såsom sömmerska vid Västernorrlands regementets intendenturverkstäder under tiderna 20 maj 1913—13 augusti 1921, 20 september—30 november 1926, 12 mars 1928—23 december 1930 och 18 maj 1931—17 december 1932 samt vid Upplands regementets skradderiverkstad under åren 1922—1924;

att hennes sammanlagda anställningstid i statens tjänst sålunda uppgår till omkring 15 år 9 månader;

att hon under de senaste fem åren av sin anställning vid Västernorrlands regemente uppburit en avlöning av i medeltal omkring 1,200 kronor för år;

samt att hon är medellös.

Hansson har i en till Kungl. Maj:t ställd, den 25 september 1934 dagtecknad skrift anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Chefen för Västernorrlands regemente har tillstyrkt pension åt Hansson. *Arméförvaltningens intendents- och civila departement* hava hemställt, att pension åt Hansson till belopp av 564 kronor för år, att utgå från och med den 1 juli 1934, måtte utverkas hos riksdagen och därvid anfört följande:

Då Hansson först vid en ålder av omkring 53 år vunnit anställning i statens tjänst, anse departementen det tveksamt, huruvida pension bör tillerkännas henne av statsmedel.

Emellertid har riksdagen i liknande fall medgivit, att pension må utgå. Så har t. ex. 1934 års riksdag (bankoutsk. utl. nr 12, p. 24; riksd. skr. nr 138) beviljat förra diskerskan vid Svea artilleriregementes marketenteri Emma Fredrika Norström, vilken först vid en ålder av över 56 år anställdes i statens tjänst, en årlig pension av 564 kronor. Med hänsyn härtill och till de omständigheter i övrigt, som föreligga beträffande Hansson, anse departementen billigt, att jämväl Hansson kommer i åtnjutande av årligt understöd från statens sida till belopp av 564 kronor.

Pensionen synes böra av Hansson få åtnjutas från och med början av innevarande budgetår.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava annat att erinra emot intendents- och civila departementens förslag än att pensionen åt Hansson syntes böra utgå först från och med den 1 oktober 1934, alltså från utgången av den månad, varunder Hansson gjort framställning om pension.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra sömmerskan vid Västernorrlands regementets intendenturverkstäder Anna Margareta Hansson, född Strindlund, må, räknat från och med den 1 oktober 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 564 kronor.

10:o.

Förra städerskan Ebba Sofia Lovisa Lundin. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lundin är född den 27 maj 1872 och alltså 62 år gammal;

att hon från och med år 1904 till och med juli månad 1933 — med avbrott för tiden 1 september 1928—31 mars 1930 — eller under 28 år själv eller med hjälp av annan kvinnlig personal utfört städnings- och skuringsarbete i vissa för ridskolan upplåtna lokaler i Strömsholms slott;

att Lundin intill den 1 september 1927 huvudsakligen avlönats av till ridskolan beordrade lärare och elever (officersklubbens medel), under det att ersättningen åt Lundin efter nämnda tidpunkt uteslutande utgått av statsmedel;

att ersättningen under åren 1921—1926 utgjort i medeltal omkring 1,690 kronor, varav omkring 400 kronor utgått av statsmedel och omkring 1,290 kronor av officersklubbens medel;

att ersättningen från och med september 1927 i regel utgått med 2 kronor för dag (vid hela dagsverken 4 kronor) eller till i medeltal 750 kronor för år;

att Lundin under hela sin anställningstid vid ridskolan utfört i huvudsak samma arbete som det, vilket åvilat henne under den tid, då ersättningen helt gäldats av statsmedel;

att nämnda arbete, vilket utgjort Lundins nära nog enda förvärvsarbete, till omfattningen växlat ganska avsevärt under olika år — bland annat beroende på växlingen i antalet elever vid ridskolan — och särskilt under senare år betydligt minskats;

samt att Lundins arbetsförmåga enligt företett läkarintyg numera är på grund av sjukdom nedsatt till en tredjedel eller mindre av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan.

Frågan om pension åt Lundin var i anledning av väckta motioner föremål för prövning av 1927 och 1933 års riksdagar. Motionerna avstyrktes emellertid av bankoutskottet (utl. 36/1927, p. 79, och 34/1933, p. 54) och föranledde icke någon riksdagens åtgärd. Beträffande motiveringen här för må hänvisas till innehållet i bankoutskottets utlåtanden.

Chefen för ridskolan har sedermera i skrivelse den 30 december 1933 gjort framställning om beredande av pension åt Lundin. Till stöd för framställningen har anförts bland annat följande:

Ehuru Lundin för sitt arbete vid ridskolan erhållit ersättning dels av statsmedel, dels av privata medel, synes det vara skäligt, att allt hennes arbete vid ridskolan betraktas såsom statstjänst. I annat fall skulle hon bli lidande av att officerarna på skolan — ehuru inkvarterade — tidigare själva fingo betala städningen av sina rum, ett förhållande som numera efter framställning ändrats. Det bör även framhållas, att ridskolans officersmäss, som icke har några kassor och vars räkenskaper slutföras för varje särskild lärokurs, icke kan lämna Lundin någon pension.

Inspektören för kavalleriet har tillstyrkt den av chefen för ridskolan gjorda framställningen.

Arméförvaltningens civila departement har i utlåtande den 23 januari 1934, under framhållande att det syntes departementet tveksamt, huruvida pension borde beredas Lundin, i första hand ifrågasatt beviljande åt Lundin av en gratifikation, förslagsvis å 600 kronor. Om emellertid pension funnes böra utgå, ansåge departementet, att densamma icke borde bestämmas till högre belopp än 384 kronor.

Statskontoret har jämväl hyst tvekan, huruvida Lundin borde komma i åtnjutande av pension, men dock icke velat motsätta sig, att sådan hos riksdagen utverkades till belopp av 384 kronor för år.

Med hänsyn till i ärendet upplysta förhållanden anser jag mig böra förorda, att Lundin kommer i åtnjutande av någon pension. Denna synes mig skäligen böra bestämmas till det i arméförvaltningens civila departements och statskontorets utlåtanden omförmälda beloppet, 384 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1934. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid ridskolan å Strömsholm Ebba Sofia Lovisa Lundin må, räknat från och med den 1 januari 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

11:o.

Kassörskan Hildur Katarina Rosvall. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rosvall är född den 18 september 1872 och sålunda 62 år gammal;
att hon år 1915 under en tid av 10—11 månader varit anställd vid den s. k. tobaksbyrån i Stockholm, vilken fullgjort vissa uppgifter i samband med den enskilda tobaksindustriens avveckling, och därvid uppburit avlöning av statsmedel;

att hon under åren 1916—1918 haft anställning såsom kassörska vid Drottningens centralkommitté, vars verksamhet och personal sedermera övertagits av arméns centrala beklädnadsverkstad;

att hon därefter alltsedan den 1 januari 1919 tjänstgjort såsom kassörska vid arméns centrala beklädnadsverkstad;

att hon beräknas komma att lämna sistnämnda anställning den 30 juni 1935;

samt att hon för närvarande åtnjuter en avlöning av 375 kronor i månaden eller 4,500 kronor för år.

Chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad har gjort framställning om beredande av pension åt Rosvall.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava tillstyrkt pension åt Rosvall, därvid departementen hemställt, att pensionen måtte bestämmas till 1,404 kronor för år, motsvarande det i civila tjänstepensionsreglementet angivna pensionsunderlaget för extra-ordinarie kvinnlig befattningshavare i 11:e lönegraden, reducerat med hänsyn till längden av den tid av omkring 20 år 5 månader, varunder Rosvall innehaft förut omfördälda anställningar.

Statskontoret, som likaledes tillstyrkt utverkande av pension åt Rosvall, har föreslagit, att pensionsbeloppet måtte bestämmas till 1,320 kronor för år, därvid ämbetsverket anfört följande:

Pensionsbeloppet synes i förevarande fall böra avvägas efter en mera fri prövning av föreliggande omständigheter och lämpligen beräknas med utgångspunkt från löneförmånernas storlek i enlighet med följande grunder:

Från arvodet, 375 kronor i månaden, avskiljes vad som kan anses motsvara dyrtidstillägg. Återstå 344 kronor i månaden, eller för år 4,128 kronor. Härav kunna $\frac{2}{3}$ eller 2,752 kronor förutsättas utgöra pensionsunderlag. Med hänsyn till att pensionsavgifter icke blivit erlagda, bör sagda belopp minskas med $\frac{1}{10}$ eller till 2,477 kronor. Av den åberopade tjänstetiden finner statskontoret endast den kunna tillgodoräknas, som avser anställning vid arméns centrala beklädnadsverkstad eller 16 hela år. Avkortning torde därför böra ske till $\frac{16}{30}$ av nyssnämnda summa, varvid, efter avrundning till med 12 delbart belopp, framkommer en pension å 1,320 kronor.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag, att pension beredes Rosvall. Beträffande storleken av pensionsbeloppet kan jag emellertid icke biträda myndigheternas förslag. Jag vill härvid framhålla, att vid beräkning av pensionen enligt de av statskontoret angivna grunderna rätteligen bort tagas till utgångspunkt icke det för Rosvall med hänsyn till dyrortsförhållandena i Stockholm bestämda avlöningsbeloppet utan ett däremot svarande, för lägsta dyrort avpassat avlöningsbelopp. Beträffande åter intendents- och civila departementens förslag synes det med tillämpning av den av departementen använda beräkningsgrunden framkomna pensionsbeloppet hava bort reduceras i anledning därav, att Rosvall icke haft att erlägga pensionsavgifter. Med beaktande av nu anförda synpunkter och efter jämförelse med pensionsbelopp, som av Kungl. Maj:t och riksdagen beviljats i tidigare jämförbara fall vill jag för egen del såsom skälig pension förorda ett belopp av 1,200 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kassörskan vid arméns centrala beklädnadsverkstad Hildur Katarina Rosvall må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

12:o.

Förra portvakten och städerskan Augusta Amalia Svensson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson är född den 13 september 1864 och således 70 år gammal;

att hon varit anställd hos patent- och registreringsverket såsom portvakt i ämbetsverkets lokaler i statsverkets fastighet nr 7 vid Birger-Jarls gatan i Stockholm under tiden från och med den 22 november 1906 till sommaren 1921, då ämbetsverket avflyttat från fastigheten;

att hon under tiden därefter intill utgången av september 1934 innehaft anställning såsom portvakt och städerska hos marinstaben, som jämte vissa andra myndigheter, tillhörande sjöförsvaret, haft sina lokaler förlagda till förenämnda fastighet efter patent- och registreringsverkets avflyttning från densamma;

att Svensson således utfört arbete för statens räkning under en tid av nära 28 år;

att hon på grund av omförmälda arbete åtnjutit fri bostad om ett rum med kokvrå jämte bränsle och lyse samt kontant ersättning, som under den tid, hon varit anställd i patent- och registreringsverkets tjänst, utgått i form av gratifikationer till belopp av högst 550 kronor för år samt

under tiden för anställningen hos marininstaben utgjort omkring 1,240 kronor för år, varav 540 kronor arvode för portvaktsbestyret och omkring 700 kronor behållen inkomst av städningsarbetet;

att hon icke uppburit dyrtidstillägg å nämnda ersättningsbelopp;

samt att hon vid sidan av nyss angivna arbete, enligt uppgörelse i andra hand, dels under tiden för anställningen hos patent- och registreringsverket biträtt vid städning och rengöring av ämbetslokalerna, för vilket arbete hon enligt uppgift senast åtnjutit ersättning med omkring 720 kronor för år, dels ock under tiden därefter biträtt vid eldning av fastighetens värmeledning, varför hon haft en inkomst av i genomsnitt 340 kronor för år.

Chefen för marininstaben har gjort framställning om beredande av pension åt Svensson till skäligt belopp.

Statskontoret har föreslagit, att pension till belopp av 540 kronor för år måtte utverkas åt Svensson.

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra portvakten och städerskan hos marininstaben Augusta Amalia Svensson må, räknat från och med den 1 oktober 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 540 kronor.

13:o.

T. f. landsfogden Anton Johan Arvid Jacobson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jacobson är född den 5 december 1881 och således 53 år gammal;

att han efter år 1905 avlagd examen till rikets rättegångsverk tjänstgjort vid polisväsendet under tiden 26 april 1906—30 juni 1914;

att han under tiden 28 januari 1918—3 mars 1919 tjänstgjort å landskontoret i Kronobergs län;

att han under tiden 31 mars 1919—9 september 1924 tjänstgjort såsom rättsbildat biträde i olika domsagor, därav såsom förste notarie från och med den 1 juli 1920;

att han varit av länsstyrelsen i Hallands län förordnad att från och med den 10 september 1924 intill utgången av samma år uppehålla befattningen såsom landsfogde i länet;

att han, jämlikt Kungl. Maj:ts den 19 december 1924 meddelade förordnande att tillsvidare vara landsfogde i Hallands län, jämväl för tiden därefter uppehållit och alltjämt innehar förordnande å nämnda befattning samt därunder åtnjutit — med avdrag av ett belopp, motsvarande

ordinarie innehavare av landsfogdebefattning åvilande avgift för egen pensionering — i stat för befattningen upptagen lön ävensom tjänstgöringspenningar samt, från och med den 1 juli 1926, jämväl tillfällig löneförbättring;

att han alltsedan den 9 februari 1934 varit tjänstledig på grund av sjukdom och jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1934 för närvarande åtnjuter dylik ledighet intill utgången av juni 1935;

att Jacobson under den tid av omkring 17 år, varunder han alltså varit anställd i statens tjänst, icke varit tjänstledig av anledning, som enligt 1907 års civila pensionslag medför avbrott i tjänstårsberäkning, i annan mån än att han under en tid av två månader varit suspenderad från tjänsten enligt av Göta hovrätt meddelat utslag;

att, därest Jacobson varit ordinarie innehavare av landsfogdetjänsten, för honom skulle häva gällt ett pensionsunderlag av lägst 3,400 kronor och högst 4,900 kronor;

samt att Jacobson, vilken senast sedan den 29 augusti 1934 vårdats å psykiatriska kliniken i Lund, enligt ett av professorn H. Sjöbring den 29 januari 1935 utfärdat läkarintyg på grund av sjukdom (organisk hjärnsjukdom) är för framtiden oförmögen till tjänstgöring.

Jacobson har anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Länsstyrelsen i Hallands län har tillstyrkt pension åt Jacobson och därvid anfört i huvudsak följande:

Det förhållandet, att Jacobson icke blivit utnämnd till ordinarie landsfogde, grundar sig på av Kungl. Maj:t tidigare — före Jacobsons förordnande såsom landsfogde — meddelad föreskrift och sammanhänger alltså icke med omständigheter, som kunna hänföras till Jacobsons person. Vid sådant förhållande synes frågan om beredande av pension åt Jacobson på grund av hans sjukdom skäligen böra betraktas på samma sätt, som om han vore ordinarie innehavare av landsfogdetjänsten, och ansökningen alltså böra bedömas med hänsyn till innehållet i tillämpliga delar av bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag.

Enär bestämmelserna i 6 § första stycket c) i nyssnämnda lag, sådan nämnda paragraf lyder enligt lag den 17 juni 1932 (nr 258), i vad dessa bestämmelser innefatta rätt för ordinarie tjänstinnehavare att, ehuru otjänstbar på grund av sjukdom, kvarstå i tjänsten under fem på varandra följande år, icke skäligen böra vinna analogisk tillämpning i nu förevarande fall, får länsstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t måtte göra framställning till riksdagen om utverkande åt Jacobson av sjukpension med 75 procent av för landsfogdetjänst gällande högsta pensionsunderlag, 4,900 kronor, med tillägg av pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Statskontoret har i ärendet anfört, bland annat, följande:

Jacobson, som ej tillhör sådan personalgrupp, å vilken civila tjänstepensionsreglementet från och med den 1 juli 1935 blir tillämpligt, är icke innehavare av ordinarie tjänst och kan således icke heller bliva berättigad till pension jämlikt 1907 års civila pensionslag. Emellertid synas billig-

hetsskäl tala för att Jacobson, i överensstämmelse med vad som medgivits i åtskilliga likartade, tidigare fall, erhåller någon pension av statsmedel, när han på grund av sjukdom nödgas lämna sin statsanställning (jmf. prop. nr 95/1934, p. 24).

Vid beräkning av storleken av berörda pension torde såsom utgångspunkt bära tjäna det pensionsunderlag, som gäller för ordinarie landsfogde, vilken ännu icke kommit i åtnjutande av något ålderstillägg, eller 3,400 kronor. I likhet med länsstyrelsen anser statskontoret, att i förevarande fall såsom grund för den fortsatta beräkningen bör tagas 75 procent av pensionsunderlaget, eller sålunda 2,550 kronor. Om därefter omvandling sker till så kallad ny pension, framkommer ett belopp av 3,468 kronor. Sistnämnda belopp torde bära reduceras med 10 procent med hänsyn därtill att pensionsavgifter icke blivit erlagda, varvid efter avrundning erhålles ett pensionsbelopp av 3,120 kronor.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter tillstyrker jag, att pension beredes Jacobson. Beträffande storleken av pensionsbeloppet ansluter jag mig till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att t. f. landsfogden i Hallands län Anton Johan Arvid Jacobson må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder förordnandet såsom landsfogde, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3,120 kronor.

14:o.

Förre sjukskötaren Per Svensson Grahn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Grahn är född den 10 december 1880 och således 54 år gammal;

att han från och med den 13 oktober 1903 till och med den 30 september 1904 varit anställd vid Lunds asyl (numera S:t Lars sjukhus i Lund), till och med den 30 april 1904 såsom eldare och under tiden därefter såsom sjukskötare;

att han under tjänstgöring den 15 maj 1904 blivit av en patient riven å insidan av högra handen, vilket haft till följd för all framtid kvarstående skada å handen;

att han måst lämna sin anställning vid asylens på grund av nämnda skada;

samt att Grahn, som under senare år försörjt sig genom utbudande hos enskilda personer av varor för annans räkning, numera är arbetslös och saknar medel till sitt uppehälle.

I skrivelse den 2 december 1904 underställde medicinalstyrelsen Kungl. Maj:ts prövning en av Grahn gjord framställning om understöd i anled-

ning av den av honom under tjänstutövningen åsamkade skadan. Styrelsen framhöll därvid, att ämbetsverket på grund av den korta tid, Grahn varit anställd vid Lunds asyl, ansett sig med hänsyn till bestämmelsen i § 25 stadgan den 14 juni 1901 (nr 48) angående sinnessjuka förhindrad tilldela Grahn understöd. Vid sin skrivelse fogade styrelsen dels läkarintyg, utvisande att Grahns förvärvsförmåga genom skadan blivit i hög grad inskränkt, enär Grahns högra hand icke längre vore brukbar vare sig till tyngre arbete eller till annat arbete, som krävde precision i handens rörelser, dels ock yttrande av direktionen för asylen av innehåll, att Grahn med nit och trohet fullgjort sina åligganden.

I anledning av medicinalstyrelsens oförmälda skrivelse förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 10 februari 1905, att Grahn skulle såsom ersättning för den honom tillfogade kroppsskadan bekomma ett engångsbelopp av 1,000 kronor, att utgå från anslaget till hospitals underhåll.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 26 januari 1934 dagtecknad skrift har nu Grahn, under åberopande av att han till följd av oförmälda skada icke kunde vinna någon anställning, varav han kunde erhålla sin försörjning, anhållit att för framtiden komma i åtnjutande av understöd av statsmedel.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande över sistnämnda ansökning tillstyrkt beredande åt Grahn av understöd till belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt. Vid utlåtandet hava fogats dels yttranden av direktionen för S:t Lars sjukhus i Lund och sjukhuschefen därstädes, vilka tillstyrkt bifall till Grahns ansökning, dels ock ett av järnvägläkaren G. Lundén den 10 februari 1934 utfärdat läkarintyg av innehåll, att Grahns högra underarm och hand förededde decimeterlånga ärr efter operationer av handens sträck- och böjsenor, att handleden vore fullständigt ankylotisk, att fingrarna förededde kontraktur i rätvinklig ställning i mellersta leden med nästan fullständigt upphävd rörlighet, att underarmens rörlighet vore utan anmärkning samt att högra handen kunde användas som hjälp vid av- och påklädning men icke till egentligt förvärvsarbete.

Riksförsäkringsanstalten, som anmodats avgiva utlåtande beträffande storleken av den livränta, som skulle hava utgått till Grahn för förenämnda skada, därest lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete varit i förevarande fall tillämplig, har meddelat, att anstalten med stöd av det för Grahn den 10 februari 1934 utfärdade läkarintyget funnit skadan hava medfört en för framtiden bestående nedsättning av Grahns arbetsförmåga med 50 procent. På grund härav skulle, därest 1901 års olycksfallsersättningslag varit å Grahn tillämplig, denne enligt samma lag hava tillerkänts en årlig livränta för livstiden å 150 kronor. Då Grahn ådragit sig skadan under arbete i statens tjänst, skulle han utöver livräntan jämlikt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) för närvarande ägt uppbära tilläggsersättning med 125 procent

av livräntans belopp. Sammanlagda ersättningen skulle alltså hava utgjort 337 kronor 50 öre årligen.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande:

Enär den Grahn åtgångna skadan syntes med tiden hava visat sig mera hinderlig för hans förvärvsarbete än tidigare antagits och med hänsyn till vad riksförsäkringsanstalten i sitt utlåtande anfört, ansåge statskontoret starka billighetsskäl tala för, att ett årligt understöd tilldelades Grahn. Understödet syntes lämpligen böra tillmätas efter de grunder, som skulle hava gällt, därest nyss omförmälda lag av den 5 juli 1901 varit å ifrågasvarande olycksfall tillämplig, och borde följaktligen bestämmas till angivna belopp, 337 kronor 50 öre, med avrundning uppåt till närmaste med tolv delbara tal, eller sålunda 348 kronor. Å detta belopp borde dyrtidstillägg ej få åtnjutas. Understödet syntes böra få utgå från och med den 1 februari 1934 under Grahns återstående livstid.

Med hänsyn till i ärendet lämnade upplysningar rörande den nedsättning i Grahns arbetsförmåga, som blivit en följd av den honom under tjänstgöring vid Lunds asyl år 1904 åsamkade skadan, ävensom till vad i ärendet blivit upplyst angående Grahns nuvarande ekonomiska omständigheter, anser jag billigheten bjuda, att Grahn för framtiden kommer i åtnjutande av något understöd av statsmedel. Understödet synes med tillämpning av de i statskontorets utlåtande angivna beräkningsgrunderna böra bestämmas till 348 kronor för år, varå dyrtidstillägg icke bör utgå. Likaså ansluter jag mig till statskontorets förslag, att understödet må utgå från och med den 1 februari 1934, d. v. s. månaden näst efter den, varunder Grahn gjort framställning om nu ifrågasvarande understöd. Understödet torde böra anvisas från elfte huvudtitelns anslag till diverse pensioner och understöd m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre sjukskötaren vid Lunds asyl Per Svensson Grahn må, räknat från och med den 1 februari 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt understöd av 348 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

15:o.

Gårdskarlen Fredrik Karlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Karlsson är född den 25 september 1863 och alltså 71 år gammal; att Karlsson enligt mellan länsstyrelsen i Kronobergs län och honom upprättat kontrakt från och med den 1 oktober 1918 varit av länsstyrelsen anställd såsom gårdskarll för ombesörjande av renhållningen av länsresidensets gård och gator;

att han dessutom vid länsresidenset för statens räkning utfört vissa andra med gårdsskarlssysslän sammanhängande arbeten såsom sågning och huggning samt uppbärning av ved ävensom biträtt vid skötseln av residensets trädgård m. m.;

att ersättningen åt Karlsson under den tid av över 16 år, varunder han sålunda innehåft förenämnda anställning, utgjort i medeltal omkring 880 kronor för år, därunder de senaste fem åren i medeltal omkring 735 kronor för år;

samt att Karlsson är medellös.

Enär Karlsson vid uppnåendet av 60 års ålder icke innehåft anställning i statens tjänst under minst 15 år, kan han icke komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har, under framhållande bland annat att Karlsson under en tid av över 16 år ägnat sin huvudsakliga arbetskraft åt arbetet vid länsresidenset, gjort framställning i syfte att pension måtte utverkas åt Karlsson, därvid länsstyrelsen ifrågasatt, att pensionsbeloppet enligt vissa av länsstyrelsen angivna grunder måtte bestämmas till 331 kronor för år.

Statskontoret, som avstyrkt pension, har tillstyrkt beredande av gratifikation åt Karlsson.

Med hänsyn till i ärendet upplysta förhållanden vill jag icke motsätta mig, att pension till något mindre belopp, förslagsvis 300 kronor, beviljas Karlsson, oaktat hans anställningstid är jämförelsevis kort och till väsentlig del infallit efter vanlig pensionsålder. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att gårdsskarlen vid länsresidenset i Växjö Fredrik Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor.

16:o.

Verkställande ledamoten i djurgårdskommissionen, överstelöjtnanten Carl Samuel Ingemar Petersson. Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat,

att Petersson är född den 12 mars 1870 och alltså den 12 mars 1935 uppnår 65 års ålder;

att han år 1893 avlagt examen vid fackskolan för väg- och vattenbyggnadskonst vid tekniska högskolan;

att han efter samma år genomgången militär utbildningskurs vunnit inträde vid väg- och vattenbyggnadskåren, där han utnämns till löjtnant 1898, till kapten 1908, till major 1918 och till överstelöjtnant 1927;

att han den 1 oktober 1898 tillträtt anställning vid statens järnvägar, där han den 18 december 1900 utnämns till baningenjör;

att han erhållit avsked från sistnämnda befattning den 31 oktober 1907;

att Petersson på grund av särskilda Kungl. Maj:ts förordnanden varit ledamot i djurgårdskommissionen under tiden 12 september 1910—31 mars 1919, kommissionens verkställande ledamot och chef under tiden 1 april 1919—23 april 1931 samt verkställande ledamot i kommissionen under tiden därefter;

att det för Petersson senast utfärdade förordnandet såsom djurgårdskommissionens verkställande ledamot avser tiden 1 juli 1934—30 juni 1935;

att Petersson, som till april 1919 såsom ledamot i djurgårdskommissionen åtnjutit ersättning med belopp växlande mellan omkring 2,000 kronor och omkring 5,300 kronor för år, i egenskap av ledamot och chef under tiden 1 april 1919—23 april 1931 åtnjutit *dels* arvode, som senast för år utgjort 10,200 kronor jämte ett belopp, motsvarande beräknat dyrtidstillägg, *dels ock* försäljningsprovision, motsvarande viss procent av köpeskillingen för försålda tomter;

att Petersson från och med den 24 april 1931 såsom djurgårdskommissionens verkställande ledamot ägt uppbära ersättning i form av arvode med ett belopp av 15,000 kronor för år, därå dyrtidstillägg icke utgått;

att Petersson varit av länsstyrelsen utsedd vägkonsulent i Stockholms län under tiden 1 januari 1916—30 juni 1930;

att Petersson varit tillkallad såsom medlem av ett flertal statliga kommittéer och sakkunnigutredningar, däribland såsom ledamot av vägkommissionen under åren 1912—1922, såsom ledamot och ordförande i lantförsvarets markkommitté under tiden 30 oktober 1928—30 juni 1931 och såsom medlem i garnisonskommittén och ordförande i dess arbetsutskott sedan år 1929;

samt att Petersson av trycket utgivit åtskilliga skrifter rörande kommunikationsväsen, stadsplaner m. m.

Djurgårdskommissionen har, under erinran att Petersson författningsenligt icke vore berättigad till någon pension, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärd för beredande åt Petersson av pension till högsta möjliga belopp.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Petersson till belopp av 6,600 kronor för år och därvid anfört följande:

På grund av Peterssons under en lång följd av år i statens tjänst utförda arbete synas goda skäl föreligga för att åt honom utverka pension av statsmedel. Vid bestämmandet av pensionsbeloppet torde lämpligen som utgångspunkt kunna tagas det pensionsunderlag å 7,000 kronor, som gäller för

verkstadsdirektör vid telegrafverket och för distriktschef vid statens järnvägar. Med fästat avseende vid att Petersson i egenskap av verkställande ledamot i djurgårdskommissionen ej erlagt pensionsavgifter torde emellertid någon reducering av nyssnämnda belopp bära ske; och förordar med anledning härav statskontoret, att åt Petersson måtte utverkas en årlig pension av 6,600 kronor, att utgå från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Med hänsyn till Peterssons mångåriga och omfattande verksamhet i statens tjänst anser även jag, att han bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel efter frånträdande av förordnandet såsom verkställande ledamot i djurgårdskommissionen.

Mot statskontorets förslag i fråga om beräkningen av pensionsbeloppet har jag icke annat att erinra än att det av statskontoret åberopade förhållandet, att Petersson såsom ledamot i djurgårdskommissionen icke haft att erlagga pensionsavgifter, synes bära föranleda reducering av det tillämpade pensionsunderlaget med något högre belopp än statskontoret ifrågasatt. För egen del vill jag förorda, att pensionen bestämmes till 6,000 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att verkställande ledamoten i djurgårdskommissionen, överstelöjtnanten Carl Samuel Ingemar Petersson må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder förordnandet såsom ledamot i nämnda kommission, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 6,000 kronor.

17:o.

Förra extra biträdet hos kammarrätten Ellen Maria Johansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Johansson är född den 16 oktober 1875 och således 59 år gammal;

att hon från hösten 1909 intill utgången av juni månad 1934 eller alltså under nära 25 år tjänstgjort såsom extra renskrivare hos kammarrätten;

att Johansson utfört arbetet i hemmet, enär hon på grund av lamhet i benen efter i barndomen genomgången barnförlamning varit förhindrad infinna sig å tjänstelokalerna;

att Johansson slutat sitt arbete hos kammarrätten på grund av nedsatt arbetsförmåga;

samt att ersättningen åt Johansson för verkställt renskrivningsarbete beräknats per sida och under åren 1929—1933 uppgått till i medeltal 1,337 kronor för år.

Kammarrätten har, under framhållande, bland annat, att *Johanssons* arbete hos ämbetsverket, vilket arbete alltifrån början varit stadigvarande, syntes hava tagit hennes arbetskraft helt i anspråk samt att *Johansson* på ett synnerligen hedrande och förtjänstfullt sätt fullgjort sina åligganden, hemställt om pension åt *Johansson* från och med den 1 juli 1934 till belopp av 750 kronor ($\frac{2}{3} \times 1,337 \times \frac{25}{30} = 743$, avjämnat till 750).

Statskontoret har tillstyrkt, att pension beredes *Johansson*. Med hänsyn till att dyrtidstillägg ej utgått å *Johanssons* avlöning och att *Johansson* ej erlagt några pensionsavgifter har statskontoret dock ansett pensionen icke böra bestämmas till högre belopp än 660 kronor.

Ehuru *Johansson* icke innehåft någon befattning eller eljest mera fast anställning i statens tjänst, vill jag med hänsyn till föreliggande omständigheter icke motsätta mig, att *Johansson* kommer i åtnjutande av pension. Beträffande pensionsbeloppet ansluter jag mig till statskontorets förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra extra biträdet hos kammarrätten *Ellen Maria Johansson* må, räknat från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 660 kronor.

18:o.

F. d. läroverksadjunkten Robert Arvid Westerlund. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att *Westerlund* är född den 23 oktober 1868 och således den 23 oktober 1933 uppnått föreskriven pensionsålder;

att *Westerlund* tjänstgjort såsom e. o. lektor vid folkskoleseminariet i Umeå under läsåret 1921/1922, såsom extra lärare vid högre allmänna läroverket i Södertälje från och med vårterminen 1928 till och med vårterminen 1932 samt såsom ordinarie adjunkt vid samrealskolan i Skellefteå från och med höstterminen 1932 intill utgången av juni 1934, då han avgått ur tjänst;

att hans sålunda innehavda anställning vid statliga läroanstalter uppgått till sammanlagt $7\frac{1}{2}$ år, därav omkring 6 år 9 månader före uppnåendet av pensionsåldern;

att *Westerlund* från och med höstterminen 1922 till och med höstterminen 1927 eller alltså under $5\frac{1}{2}$ år varit av skolöverstyrelsen förordnad såsom extra lärare (avlönad av Södertälje stad) vid det med statliga realskolan i Södertälje före skolans ombildning år 1928 till högre allmänt läroverk förenade kommunala gymnasiet;

att han under sistnämnda tid haft övervägande delen av sin tjänstgöring förlagd till realskolan, nämligen läsåret 1922/1923 samtliga 26 undervisningstimmar, läsåret 1923/1924 23 undervisningstimmar av 27, läsåret 1924/1925 22 undervisningstimmar av 26, vardera läsåret 1925/1926 och 1926/1927 24 undervisningstimmar av 26 samt höstterminen 1927 16 undervisningstimmar av 26;

att han icke åtnjutit någon tjänstledighet under sin omförmälda anställning;

samt att han författningsenligt icke kan komma i åtnjutande av pension, enär sammanlagda anställningstiden i statens tjänst icke uppgår till 10 år.

Westerlund har hos Kungl. Maj:t gjort framställning i syfte att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt, att Westerlund måtte för erhållande av pension få tillgodoräkna sig, förutom sin statliga tjänstgöring, $\frac{2}{3}$ av tiden för anställningen vid kommunala gymnasiet i Södertälje. Överstyrelsen har anfört, bland annat, följande:

Kungl. Maj:t hade genom brev den 21 augusti 1914 bland annat medgivit, att undervisningen vid allmänna läroverket i Södertälje finge utan kostnad för statsverket från och med läsåret 1914/1915 successivt utsträckas med en ring om året av ett fullständigt fyraårigt latin- och realgymnasium till den omfattning, som vid rikets allmänna läroverk vore föreskriven, att överstyrelsen ägde att vid gymnasiet förordna visst antal extra ordinarie lektorer och extra ordinarie lärare, att sålunda förordnade lärare ägde åtnjuta de förmåner i avseende å tjänstårsberäkning m. m. (men ej pensionsberäkning), som vore tillförsäkrade extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken, att lärjungarna å gymnasiet skulle i fråga om de i §§ 218 och 219 av läroverksstadgan omförmälda kassor vara likställda med lärjungarna i realskolan och dessa kassor således vara gemensamma för hela det utvidgade läroverket, men att för övrigt i fråga om ekonomien realskolans medel skulle utan sammanblandning med gymnasiets medel för sig förvaltas och redovisas, samt att, med vissa andra i Kungl. Maj:ts brev nämnda undantag, läroverksstadgan skulle med avseende å gymnasieringarna i tillämpliga delar lända till efter rättelse. I fråga om lärarpersonalens avlöning hade i samma brev föreskrivits bland annat, att avlöningen för de vid det kommunala gymnasiet förordnade extra ordinarie lärarna skulle utgå enligt de bestämmelser, som gällde för extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken.

Överstyrelsen ville tillika erinra därom, att ifrågavarande kommunala gymnasium genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut erhållit studentexamensrätt från och med vårterminen 1918 till och med vårterminen 1930 ävensom att gymnasiet åtnjutit statsunderstöd under läsåren 1925—1930 och att det, jämlikt beslut av 1927 års riksdag, successivt från och med den 1 januari 1928 övertagits av statsverket.

Av det sålunda anförda framginge, att Westerlunds tjänstgöring vid det på förut angivna sätt utvidgade allmänna läroverket i Södertälje varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och torde hava varit till stort

gagn för hans följande arbete i statens tjänst. Riksdagen hade i flera fall beviljat tilläggs pension till läroverkslärare, beräknad för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken vederbörande tjänstgjort vid statsunderstödda kommunala eller enskilda läroanstalter. Visserligen hade kommunala gymnasiet i Södertälje icke åtnjutit statsunderstöd under de första åren, då Westerlund tjänstgjort därstädes, men då, såsom av det förut anförda framginge, det allmänna läroverket tillika med det därpå byggande kommunala gymnasiet av Kungl. Maj:t betraktats såsom i viktiga avseenden utgörande en enhetlig läroanstalt, funne överstyrelsen starka skäl tala för att vid bedömandet av den pension, som kunde tillerkännas Westerlund, hänsyn toges även till ovannämnda $5\frac{1}{2}$ år, under vilka han varit anställd vid omförmälda gymnasium, och att därvid $\frac{2}{3}$ av sagda tid eller $3\frac{2}{3}$ år tillgodoräknades honom för pension. Under sådan förutsättning uppginge Westerlunds sammanlagda för pension beräkneliga tjänstetid vid tidpunkten för uppnåendet av pensionsåldern till 10 år $5\frac{1}{4}$ månader och vid tiden för avgången ur tjänst den 30 juni 1934 till 11 år 2 månader. Med anledning härav funne överstyrelsen billigheten kräva, att pension beviljades Westerlund, och syntes densamma, när Westerlund åtnjöte avlöning i 1:a lönegraden för adjunkt vid allmänt läroverk, böra uppgå till ett belopp, motsvarande $\frac{11}{33}$ av 2,700 kronor, eller 900 kronor. Å sistnämnda belopp borde utgå pensionsförhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Under åberopande av vad sålunda anförts har skolöverstyrelsen hemställt, att Westerlund måtte från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. få uppbära en årlig pension av 900 kronor jämte pensionsförhöjning därå enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Statskontoret har hemställt, att den föreliggande ansökningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, och därvid anført i huvudsak följande:

Den omständigheten, att riksdagen i flera fall beviljat läroverkslärare tilläggs pension, beräknad för två tredjedelar av den tid, under vilken vederbörande tjänstgjort vid statsunderstödda kommunala eller enskilda läroanstalter, kunde möjligen åberopas som skäl för utverkande av rätt för Westerlund att få tillgodoräkna $\frac{2}{3}$ av den tid, han såsom extra ordinarie lärare tjänstgjort vid läroverket i Södertälje, *sedan* detta läroverks kommunala gymnasium erhållit statsunderstöd. Då denna tid omfattade läsåren 1925/1926 och 1926/1927, skulle Westerlund i så fall få såsom tjänst-år tillgodoräkna sammanlagt 1 år 4 månader.

Emellertid ville statskontoret fästa uppmärksamheten vid att Westerlund, då han erhållit avsked, i statstjänst intjänat en för pension beräknelig tjänstetid av endast $7\frac{1}{2}$ år. På grund härav uppfyllde Westerlund icke det i gällande pensionslag ifråga om tjänstetidens längd stadgade villkoret av minst 10 tjänstår för rätt till pension, och statskontoret hölle före, att, i enlighet med pensionslagens bestämmelser, hänsyn borde, vid beräkning av den för pensionsrätt sålunda fastställda lägsta tjänstetiden, tagas allenast till verklig anställning i statens tjänst. Statskontoret ville emellertid i anslutning till ovanstående framhålla, att, även om

Westerlund med riksdagens medgivande finge för pension tillgodoräkna sig nyss angivna tjänstetid av 1 år 4 månader, den erforderliga lägsta tjänstetiden av 10 år dock icke skulle vara för handen.

Av utredningen framgår, att Westerlund icke uppfyller det i civila pensionslagen för rätt till pension stadgade villkoret om minst tio tjänst-år i statens tjänst. Billighetsskäl synas mig tala för att han detta oaktat erhåller någon pension av statsmedel. Då Westerlunds tjänstgöring vid läroverket i Södertälje före dettas ombildning till högre allmänt läroverk väsentligen fullgjorts vid den statliga realskolan, ehuru han formellt varit anställd vid det kommunala gymnasiet, synes det kunna anses motiverat, att nämnda tjänstgöring — även under tid, då det kommunala gymnasiet icke varit statsunderstött — i detta fall får i viss mån tillgodoräknas för utfyllnad av bristande tjänstår i statsanställning. Vid ett tillgodoräknande av två tredjedelar av tjänstetiden i icke-statlig anställning skulle Westerlunds tjänstetid före uppnådd pensionsålder uppgå till 10 hela år. På grund härav har jag ansett mig böra tillstyrka, att Westerlund från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. tillerkännes pension till belopp av 1,140 kronor, motsvarande $\frac{10}{33}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 2,700 kronor, omräknat till ny pension. Till jämförelse må nämnas, att med utgångspunkt från skolöverstyrelsens förslag en motsvarande omräkning skulle giva till resultat ett pensionsbelopp av 1,248 kronor. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 juli 1934, då Westerlund avgått ur tjänst.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. adjunkten vid samrealskolan i Skellefteå Robert Arvid Westerlund må, räknat från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,140 kronor.

19:o.

Läroverksvaktmästaren Johan Hjalmar Björén. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Björén är född den 8 november 1867 och således 67 år gammal;

att han sedan den 15 augusti 1900 eller under mer än 34 år varit anställd såsom vaktmästare vid samrealskolan (tidigare samskolan) i Åmål, från vilken befattning han beräknas komma att avgå den 30 juni 1935;

samt att hans avlöningsförmåner från och med år 1921 utgjort kontant lön å 3,600 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått, samt fri bostad om tre rum och kök jämte vedbrand, varjämte han uppburit omkring 200 kronor om året såsom särskild ersättning för skurning.

Rektorn vid samrealskolan i Åmål har hos skolöverstyrelsen anhållit, att pension måtte utverkas åt Björén.

Skolöverstyrelsen har hemställt om pension åt Björén till belopp av 1,320 kronor för år och därvid anfört i huvudsak följande:

Den av Björén innehavda vaktmästarbefattningen vore att hänföra till den pensionsklass, som av läroverksöverstyrelsen i ett år 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering föreslagits för andre vaktmästare vid högre allmänt läroverk samt för vaktmästare vid de flesta av de dåvarande realskolorna. Full pension hade åt dylika befattningshavare under senare år av riksdagen beviljats med 1,320 kronor för år vid en levnadsålder av omkring 65 år och en tjänstålder av minst 30 år. I överensstämmelse härmed syntes pensionen åt Björén böra bestämmas till nämnda belopp.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot skolöverstyrelsens hemställan.

Under återopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid samrealskolan i Åmål Johan Hjalmar Björén må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,320 kronor.

20:o.

Läroverksvaktmästaren Carl Amandus (Persson) Gustafsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gustafsson är född den 25 september 1868 och således 66 år gammal;

att han sedan den 1 augusti 1891 eller under mer än 43 år varit anställd vid högre realläroverket å Norrmalm i Stockholm, intill utgången av augusti månad 1921 såsom gymnastikvaktmästare och under tiden där-efter såsom förste vaktmästare;

samt att hans avlöningsförmåner från och med år 1925 utgjort kontant lön å 3,600 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått, samt fri bostad om två rum och kök jämte bränsle och lyse.

Rektorn vid högre realläroverket å Norrmalm i Stockholm har hos skolöverstyrelsen anhållit, att pension måtte utverkas åt Gustafsson.

Skolöverstyrelsen har hemställt om pension åt Gustafsson till belopp av 1,584 kronor för år och därvid anfört i huvudsak följande:

Den av Gustafsson innehavda vaktmästarbefattningen vore att hänföra till den pensionsklass, som av läroverksöverstyrelsen i år 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering föreslagits för förste vaktmästare vid högre allmänna läroverk. Full pension hade åt dylika

befattningshavare under senare år av riksdagen beviljats med 1,584 kronor för år vid en levnadsålder av omkring 65 år och en tjänstålder av minst 30 år. Med anledning härav syntes jämväl åt Gustafsson böra beviljas pension med nämnda belopp.

Statskontoret har biträtt skolöverstyrelsens hemställan.

I enlighet med ämbetsverkens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste vaktmästaren vid högre realläroverket å Norrmalm i Stockholm Carl Amandus (Persson) Gustafsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

21:o.

Läroverksvaktmästaren Karl Johan Mörk. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Mörk är född den 3 maj 1871 och således 63 år gammal;

att han sedan den 15 oktober 1902 eller under mer än 32 år varit anställd vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall med tjänsteställning såsom förste vaktmästare;

att han beräknas komma att avgå från sin befattning med utgången av juni 1935;

att hans avlöningsförmåner under de senaste tio åren utgjort kontant lön (grundlön och ålderstillägg) om tillhoppa 1,950 kronor, varå utgått dyrtidstillägg enligt för statens befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder, samt fri bostad om två rum och kök jämte bränsle och lyse, vilka sistnämnda förmåner uppskattats till ett värde av omkring 950 kronor efter ortens pris;

samt att Mörk sedan juni 1934 åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom, vilken enligt för honom i oktober 1934 utfärdat läkarintyg torde hava, åtminstone delvis, förorsakats av arbetet i tjänsten och vara av sådan beskaffenhet, att han för framtiden är oförmögen att sköta sin vaktmästarbefattning.

Lokalstyrelsen vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall har hos Kungl. Maj:t anhållit om utverkande av pension åt Mörk.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att Mörk måtte enligt grunder, som angivits i överstyrelsens under nästföregående punkt återgivna utlåtande, komma i åtnjutande av pension till belopp av 1,584 kronor för år.

Statskontoret har anslutit sig till skolöverstyrelsens hemställan.

Med biträdande av ämbetsverkens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall Karl Johan Mörk må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

22:o.

Vaktmästaren vid statens småskoleseminarium i Linköping Hjalmar Sikt. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sikt är född den 12 januari 1873 och alltså 62 år gammal;

att han varit anställd såsom vaktmästare vid Östergötlands läns landstings småskoleseminarium i Linköping från augusti 1910 intill utgången av juni 1933, då seminariet övertagits av staten;

att Sikt efter seminariets förstatligande kvarstått och alltjämt kvarstår såsom vaktmästare vid seminariet och sålunda från och med den 1 juli 1933 varit anställd i statens tjänst;

att hans avlöningsförmåner utgjorts av fri bostad om ett rum och kök jämte bränsle och lyse samt kontant lön, som under den tid, seminariet ägdes av landstinget, utgått med 1,500 kronor för år jämte dyrtidstillägg samt under tiden efter statens övertagande av seminariet uppgått till 1,800 kronor för år jämte dyrtidstillägg efter för oreglerade verk gällande grunder;

samt att Sikt, om han kvarstått i landstingets tjänst intill uppnådd pensionsålder av 65 år, skulle enligt för landstingets befattningshavare gällande pensioneringsbestämmelser ägt bekomma pension till belopp av 1,333 kronor för år, utan rätt till dyrtidstillägg, ävensom att, därest Sikt vid sin avgång år 1933 ur landstingets tjänst varit berättigad till pension enligt nämnda bestämmelser i förhållande till då intjänat antal tjänstår, pensionen skulle hava uppgått till 1,034 kronor för år, likaledes utan rätt till dyrtidstillägg.

Under erinran att enligt av landstinget den 3 september 1930 fattat beslut rörande överlåtande å statsverket av småskoleseminariet i Linköping landstinget förbundit sig att kostnadsfritt och med full äganderätt till statsverket överlämna den för seminariet utbildningen använda fasta och lösa egendomen, mot det att staten övertog seminariets personal och ansvarade för stadgad avlöning och pensionering, har *Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott* i skrivelse den 19 februari 1934 — i samband med att landstinget till statsverket utfärdat överlåtelsehandling rörande den av statsverket jämlikt landstingets nämnda medgivande övertagna fasta egendomen — hos Kungl. Maj:t hemställt, att Sikt måtte varda av statsverket tillför-

säkrad enahanda pensionsförmåner, vartill han vore berättigad vid tillämpning av de för landstingets befattningshavare gällande pensioneringsgrunderna.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har tillstyrkt vidtagande av åtgärd i enlighet med den av landstinget sålunda gjorda framställningen.

Skolöverstyrelsen har anfört, att överstyrelsen funne billighetsskäl tala för, att statsverket åtog sig Sikt's pensionering, samt i enlighet härmed tillstyrkt bifall till framställningen.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande:

Av riksdagen lämnat medgivande om statsverkets övertagande av vissa ekonomiska förpliktelser i samband med landstingsseminariernas förstatligande har icke avseende å fall, varom nu är fråga. Anspråk på pension av statsmedel för vaktmästaren Sikt kan således icke grundas på något av riksdagen fattat beslut.

Emellertid har statsverket numera av landstinget övertagit den för seminarieverksamheten använda fasta egendomen och landstinget till statsverket utfärdat överlåtelsehandling, enligt vilken landstinget å Kungl. Maj:t och kronan överläte nämnda fastighet på villkor, som innefattades i landstingets i ärendet omförmälda beslut den 3 september 1930. Härigenom torde statsverket få anses hava iklätt sig ansvarighet för avlöning och pension till den utav landstinget anställda personalen vid seminariet. Detta åtagande lär hava avseende jämväl å Sikt.

Vid nu angivna förhållande och då det av utredningen i ärendet framgår, att, därest Sikt kvarstått i landstingets tjänst intill uppnådd pensionsålder av 65 år, han skulle hava varit berättigad till en pension av 1,333 kronor för år, synes det statskontoret med billighet överensstämmande, att Sikt av staten tillförsäkras motsvarande pensionsförmåner, som han skulle hava ägt att från landstinget åtnjuta.

Under återopande av vad sålunda anförts har statskontoret tillstyrkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Sikt må i årlig pension, varå dyrtidstillägg icke skall utgå, uppbära, därest han kvarstår i sin nuvarande tjänst intill uppnådd pensionsålder av 65 år, ett belopp av 1,333 kronor eller, för den händelse han dessförinnan avgår från sin tjänst, det nedåt jämkade belopp, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den tidigare avgången kan finna skäligen fastställa.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit anser jag mig böra tillstyrka, att Sikt medgives rätt att av statsmedel komma i åtnjutande av den pensionsförmån, vartill han varit berättigad, om han kvarstått i landstingets tjänst. I enlighet härmed torde Sikt böra berättigas att vid avgång efter uppnådd 65 års ålder från sin nuvarande anställning i statens tjänst tillträda pension till förut omförmälda belopp av 1,333 kronor, vilket dock för vinnande av delbarhet med tolv lämpligen bör jämkas till 1,344 kronor. Å detta belopp bör dyrtidstillägg icke få åtnjutas. Ehuru Sikt enligt de för landstingets befattningshavare gällande pensionsbestämmelserna icke torde hava ägt rätt till pension vid avgång före 65 års ålder — bortsett från det

fall att avgången förorsakats av i tjänsten ådragen kroppsskada eller sjukdom — anser jag mig i överensstämmelse med statskontorets förslag böra förorda, att Sikt må kunna komma i åtnjutande av pension, även för den händelse han avgår ur tjänst före 65 års ålder. Det nyss angivna pensionsbeloppet, 1,344 kronor, synes i så fall enligt statskontorets förslag böra jämkas nedåt till det belopp, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den kortare anställningstiden kan finna skäligt fastställa.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid statens småskoleseminarium i Linköping Hjalmar Sikt må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. i årlig pension, vara dyrtidstillägg icke skall utgå, uppbära, därest han kvarstår i sin nuvarande tjänst intill uppnådd ålder av 65 år, ett belopp av 1,344 kronor och, för den händelse han dessförinnan avgår från sin tjänst, det lägre belopp, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den tidigare avgången kan finna skäligt fastställa.

23:o.

Förra extra instruktören i hemslöjd Maria Kristina Rodenstam, född Jansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rodenstam är född den 6 januari 1868 och således 67 år gammal;

att hon från och med den 1 november 1922 intill utgången av år 1934 på grund av särskilda av kommerskollegium meddelade förordnanden i egenskap av extra instruktör uppehållit den på ordinarie stat uppförda vakanta befattningen såsom instruktör i hemslöjd;

att hon i denna egenskap uppburit ett årligt arvode av 3,000 kronor, vilket utgått från det under tionde huvudtiteln uppförda anslaget till befrämjande av hemslöjden m. m., jämte tillfällig löneförbättring med 500 kronor för år ävensom dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder;

samt att hon såsom änka efter läroverksadjunkten i Hudiksvall F. J. A. Rodenstam, med vilken hon ingått äktenskap år 1894, åtnjuter pension från statens pensionsanstalt till belopp av 980 kronor för år jämte dyrtidstillägg.

Av utredningen i ärendet inhämtas vidare, att Rodenstam före inträdet i statstjänst utövat en omfattande verksamhet på hemslöjdens och den husliga ekonomiens område dels såsom lärarinna vid olika enskilda läroanstalter, dels såsom ledare av åtskilliga utbildningskurser, däribland av Gävleborgs läns hushållningssällskap sedan år 1908 årligen anordnade kurser i hem-

slöjd ävensom i växtfärgning och spinning, dels ock inom olika sammanlutningar för hemslöjdens befrämjande. Från trycket har fru Rodenstam utgivit ett flertal skrifter i ämnen rörande hemslöjden m. m.

Rodenstam har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Kommerskollegium, som tillstyrkt ansökningen, har anfört bland annat följande:

Fru Rodenstams anställning i statstjänst omfattar en tid av endast något över 12 år. Vid pensionsfrågans bedömande synes emellertid böra uppmärksammas, att fru Rodenstams verksamhet inom hemslöjden icke är begränsad till sagda tid utan omfattar en tidrymd av mer än tre decennier. Under hela denna tid och givetvis särskilt under innehavet av ifrågasvarande befattning har hon nedlagt ett hängivet och förtjänstfullt arbete för den svenska hemslöjdens återupplivande och utveckling. Genom sina omfattande insikter i olika hemslöjdsfrågor, sin energi och sin förmåga att intressera medarbetare och andra har hon utfört en insats, som verkat vägledande och väckande för hela hemslöjdsrörelsen och varit till stort gagn för densamma. Särskilt synes böra omnämnas hennes arbete för befrämjande av den inhemska linodlingen samt för vidmakthållande av den gamla svenska växtfärgningen. Även synes böra framhållas, hurusom beaktansvärda initiativ av henne tagits för ökad användning av landets ullproduktion.

Under framhållande att fru Rodenstam alltså på grund av sin framstående insats inom hemslöjdens område såväl i egenskap av statens instruktör som tidigare måste anses väl förtjänt av pension, vill kollegium tillstyrka den av henne i sådant avseende gjorda ansökningen.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande:

Då fru Rodenstam först vid 54 års ålder vunnit anställning i statens tjänst och hennes sammanlagda anställningstid endast uppgår till något över 12 år, synes det statskontoret icke föreligga tillräckliga skäl att i detta fall bereda pension av statsmedel.

Skulle emellertid framställning i sådant syfte anses böra föreläggas riksdagen, vill statskontoret framhålla, att pensionsbeloppet synes böra anpassas efter gängse regler och i enlighet härmed bestämmas till ($1\frac{17}{30} \times \frac{2}{3} \times 3,000$ med avdrag av 10 procent) 720 kronor.

Med hänsyn till omständigheterna i föreliggande fall vill statskontoret för sin del föreslå, att fru Rodenstam tillerkännes en gratifikation i ett för allt, vilken gratifikation lämpligen synes böra fastställas till 1,000 kronor.

På grund av den korta tid, Rodenstam innehaft anställning såsom statens instruktör i hemslöjd, kan givetvis tvekan råda, huruvida pension för denna anställning bör beredas henne. För egen del anser jag mig dock böra tillstyrka, att hon av statsmedel erhåller en efter tjänstårens antal avpassad pension. Jag har härvid i viss mån tagit hänsyn till att Rodenstam närmast före tillträdet av sin statliga befattning under en följd av år utövat en omfattande verksamhet å hemslöjdens om-

råde och härigenom förvärvat en erfarenhet å detta område, utan vilken hon näppeligen kunnat bestrida sin statstjänst på det förtjänstfulla sätt, som i ärendet vitsordats. Pensionen synes böra bestämmas till det i statskontorets utlåtande angivna beloppet, 720 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra extra instruktören i hemslöjd Maria Kristina Rodenstam, född Jansson, må, räknat från och med den 1 januari 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 720 kronor.

24:o.

Förra kokerskan och husmodern Ida Katarina Müller, född Svedberg.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Müller är född den 25 maj 1874 och alltså närmare 61 år gammal;

att hon varit genom kontrakt anställd såsom hushållerska vid krigsskolan å Karlberg under tiden 1 maj 1905—28 februari 1913;

att hon varit av järnvägsstyrelsen anställd såsom kokerska och husmoder vid den av statens järnvägar anordnade och drivna lunchserveringen i järnvägsförvaltningens kontorsbyggnad vid Tomtebodan under tiden 1 juli 1915—30 november 1933;

att hon enligt egen uppgift även under tiden 1 juli 1913—30 juni 1915 biträtt vid nämnda lunchservering;

att hon under anställningen såsom kokerska och husmoder av statens järnvägar åtnjutit dels kontant lön, som under år 1933 utgått efter 1,800 kronor för år men dessförinnan under ett flertal år utgjort 1,980 kronor för år, å vilka belopp dyrtidstillägg icke utgått, dels ock fri kost under arbetstiden;

samt att hon blivit av järnvägsstyrelsen uppsagd från nämnda anställning i samband med genomförandet av vissa förändringar i avseende å matserveringsrörelsens bedrivande.

Müller har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Järnvägsstyrelsen har beträffande de förhållanden, som stått i samband med Müllers entledigande, meddelat följande upplysningar:

Under årens lopp hade vid flera tillfällen, senast den 10 november 1933, massinsjuknanden inträffat bland styrelsens tjänstemän, vilka sjukdomsfall förorsakats av s. k. matförgiftning vid intagande av måltid å ifrågasvarande lunchrum. Huruvida eller i vad mån berörda missförhållanden kunde läggas sökanden eller den övriga personalen å lunchrummet till last, hade icke kunnat utrönas. De upprepade förgiftningsfallen hade emellertid hos tjänstemännen framkallat misstroende mot sökandens för-

måga att på ett tillfredsställande sätt utöva ledningen av matlagningen, varför åtskilliga av dem upphört att intaga sina måltider å lunchrummet. Då rörelsens fortsatta ändamålsenliga bedrivande härigenom äventyrats och då ett nedläggande av densamma med hänsyn till kontorsbyggnadens avlägsna läge ansetts icke böra ifrågakomma, hade det varit nödvändigt genomföra en förändring i ledningen, och sökanden hade därför uppsagts från sin anställning.

I anslutning härtill har styrelsen vidare anfört, att, ehuru det enligt styrelsens mening måste anses tveksamt, huruvida pension av statsmedel borde beredas sökanden, styrelsen dock — i betraktande av sökandens väl vitsordade anställning vid krigsskolan och då hennes sammanlagda tjänstetid i allt fall uppginge till över 26 år — icke ville motsätta sig att så skedde. Därest pension ansåges böra beviljas sökanden, ville styrelsen emellertid föreslå, att densamma icke bestämdes till högre belopp än 600 kronor för år.

Statskontoret har i ärendet anfört följande:

Då sökanden blivit entledigad från sin anställning vid statens järnvägar före uppnåendet av sedvanlig pensionsålder, måste statskontoret ställa sig tveksamt till förslaget om beredande av pension åt henne. Efter övervägande av vad järnvägsstyrelsen i ärendet anfört och med hänsyn särskilt tagen till den avsevärda tjänstetid, sökanden kunde åberopa i statens tjänst, ville statskontoret dock icke motsätta sig, att åt sökanden genom proposition till riksdagen utverkades pension, på sätt järnvägsstyrelsen föreslagit, till belopp av högst 600 kronor årligen.

Jag har ansett mig böra tillstyrka, att pension beredes Müller till det i ämbetsverkens utlåtanden omförmälda beloppet, 600 kronor, att av trafikmedel utgå från och med månaden näst efter den, varunder Müller gjort framställning om pension, eller från och med den 1 oktober 1934. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra kokerskan och husmodern vid statens järnvägars lunchservering vid Tomtebodas Ida Katarina Müller, född Svedberg, må, räknat från och med den 1 oktober 1934, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 600 kronor, att utgå av trafikmedel.

25:o.

Förra arbetarna Johan August Johansson, Samuel Jakobsson, August Johansson, August Nilsson och Oscar Stig. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Johan August Johansson*,

att han är född den 3 oktober 1870 och således 64 år gammal;

samt att han varit anställd i statens tjänst under minst 22 år, därav vid statens fästningsbyggnadsarbeten omkring 6 år under åren 1889—1900,

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 207.

vid statens järnvägsbyggnader, där första anställningen tillträdde den 1 februari 1901, under åtminstone 1 år samt vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning sammanlagt omkring 15 år under tiden 11 februari 1908—21 juni 1934;

beträffande *Jakobsson*,

att han är född den 7 februari 1877 och således 58 år gammal;

att han varit anställd vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning sammanlagt omkring 20 år 8 månader under tiden 2 juni 1910—10 augusti 1934;

samt att han på grund av sjukdom är för all framtid oförmögen till arbete;

beträffande *August Johansson*,

att han är född den 14 maj 1863 och således 71 år gammal;

samt att han under tiden 6 februari 1908—29 juli 1933 varit anställd vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning sammanlagt omkring 20 år 4 månader, varav omkring 15 år före 60 års ålder;

beträffande *Nilsson*,

att han är född den 7 februari 1873 och således 62 år gammal;

samt att han varit anställd vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning eller vid verkets permanenta lokalförvaltning sammanlagt omkring 18 år 1 månad under tiden 26 augusti 1907—5 juli 1934; samt

beträffande *Stig*,

att han är född den 20 augusti 1874 och således 60 år gammal;

samt att han varit anställd vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning eller vid Trollhätte kraftverk sammanlagt omkring 17 år 6 månader under tiden 13 mars 1915—20 juli 1934.

Förenämnda arbetare uppfylla icke villkoren för erhållande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, vilken kungörelse jämlikt övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst fortfarande äger tillämpning beträffande anställningshavare, som före utgången av år 1934 avgått från sin senaste anställning i statens tjänst. För rätt till pension enligt denna kungörelse erfordras nämligen — förutom att hava uppnått en levnadsålder av 55 år — att under minst 25 år hava varit anställd vid i kungörelsen omförmälda statens arbetsföretag.

Vattenfallsstyrelsen har hemställt om utverkande åt ifrågavarande arbetare av pensioner från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. med belopp, som skulle hava tillkommit dem vid tillämpning av nyssnämnda kungörelse den 7 december 1934 (nr 585), nämligen åt envar av Johan August Johansson, Jakobsson och August Johansson med 696 kronor samt

åt vardera av Nilsson och Stig med 540 kronor för år. Vattenfallsstyrelsen har tillika föreslagit, att pensionerna måtte beviljas att utgå från och med den 1 januari 1935.

Statskontoret har förklarat sig icke hava annat att erinra emot vattenfallsstyrelsens förslag än att de ifrågasatta pensionerna syntes böra utgå av vattenfallsverkets medel.

Under återopande av vad i ärendet förekommit tillstyrker jag, att nu ifrågavarande fem arbetare vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning komma i åtnjutande av pension med belopp, som ifrågasatts av myndigheterna. Pensionerna böra, såsom statskontoret föreslagit, utgå av statens vattenfallsverks medel. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra arbetarna vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning Johan August Johansson, Samuel Jakobsson, August Johansson, August Nilsson och Oscar Stig må, räknat från och med den 1 januari 1935, under sin återstående livstid uppbära årliga pensioner, att utgå av statens vattenfallsverks medel, med följande belopp, nämligen envar av Johan August Johansson, Jakobsson och August Johansson 696 kronor samt vardera av Nilsson och Stig 540 kronor.

26:o.

Domänintendenten Nils Larsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Larsson är född den 15 oktober 1870 och således 64 år gammal; att han sedan den 1 januari 1914 oavbrutet uppehållit befattningen såsom domänintendent i Kristianstads län;

att han i nämnda egenskap tillika är skyldig att utföra utarrenderings- och besiktningsförrättningar samt ombudsmannaskap vid syner å kronans jordbruksdomäner i Blekinge län;

att för honom senast meddelat förordnande såsom domänintendent utgår den 31 december 1935;

samt att Larsson såsom domänintendent åtnjutit arvode, som sedan år 1919 utgått med 4,000 kronor för år.

Hos Kungl. Maj:t har Larsson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Domänstyrelsen har — under återopande av 1932 års riksdags beslut angående pension åt domänintendenterna B. R. Wolffram och C. A. N. F. Adlercreutz (prop. nr 67, p. 18 och 19; riksd. skr. nr 227, p. 67 och 68) —

tillstyrkt utverkande åt Larsson av en årlig pension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 2,448 kronor för år.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava annat att erinra mot domänstyrelsens förslag än att den ifrågasatta pensionen i enlighet med de principer, som numera tillämpades i fråga om utbetalning av pensioner till f. d. befattningshavare, vilka tillhört domänverkets stat, syntes böra anvisas att utgå av domärfondens medel.

Aven jag tillstyrker, att pension av statsmedel beredes Larsson, att utgå med belopp, som föreslagits av myndigheterna. Pensionen torde, såsom statskontoret förordnat, böra bestridas av domärfondens medel.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att domänintendenten i Kristianstads län Nils Larsson må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder befattningen såsom domänintendent, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 2,448 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—26:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Kurt Björklund.